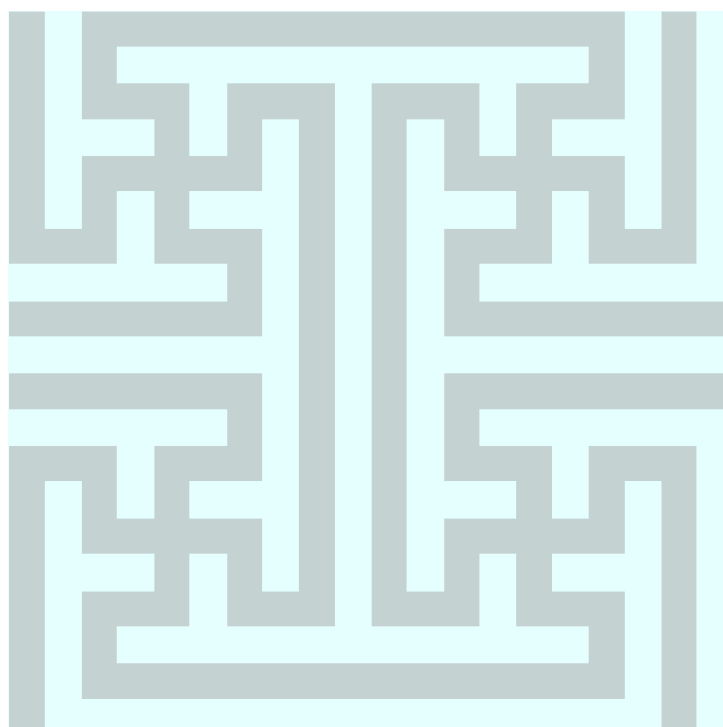

Breddad ungdomsmottagning

UTÖKAD PSYKOSOCIAL VERKSAMHET

SLUTRAPPORT
Oktober 2000 – december 2001

Sammanfattning

I syfte att utveckla Östersunds ungdomsmottagnings (um) psykosocial verksamhet bildades 1999 en styrgrupp med deltagare från Östersunds kommun, primärvård samt länssjukvårdens ungdoms- och vuxenpsykiatri. Mottagningen som är länstäckande har i tjänsteytymmet 2,1 barnmorska och 0,5 kurator.

Bakgrunden var att många ungdomar som besökte um hade behov av psykosocialt stöd vilket belastade personalen då vare sig tjänsteytymme eller besöksformer tillät detta. Dessutom hade olika professionella inom verksamheter i Östersunds kommun pekat på behovet av tidigt förebyggande insatser i arbetet med ungdomar.

Olika verksamheter avsatte 10 personer, totalt ca en heltidstjänst, att inom befintligt tjänsteytymme arbeta några timmar vid ungdomsmottagningen. Gemensamt internat och värdegrundsdiskussioner vid miniseminarier har genomförts under 2001.

Viss oro fanns att så många människor skulle påverka arbetsinnehåll, klimat och lokaltillgång. Även osäkerhet om vilka ärenden som kunde överföras / bokas till vilka. Erfarenheterna är till största delen positiva däribland erfarenhetsutbytet. Introduktion och praktiska arrangemang har fungerat bra anser externt anställd personal, d v s de som utgör "bredden". Några har känt sig osäkra i sin roll. Samtliga inser att utveckling av och samarbete mellan olika kulturer och marknadsföring till ungdomarna tar tid. Nödvändighet av samordnarfunktion har genomgående påtalats.

Långsiktigt mål är att befrämja kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte samt erbjuda ungdomarna en enhet med gemensam värdegrund och samlad kompetens under ett tak.

BESKRIVNING

Styrgruppen

Styrgruppen har utgjorts av Lena Modigh, vd för Verksamhetsförvaltningen och gruppens ordförande initialt, efterträddes av Dan Osterling, socialchef. Karin Ahlberg representant för skolhälsovården, efterträdd av Inger Persson. Anders Byström, sektor utbildning, Östersunds kommun, Olof Englund, Östersunds primärvård, Anita Marklund, BUP och Thomas Ström, psykoterapienheten. Gunilla Kaev som projektutredare och senare som samordnare. Lillemor Landsten, samordnare från primärvården har deltagit från november -00. Gruppen har haft två träffar per termin, samt regelbundna planeringsträffar med resp. verksamhetschef och samordnarna. I styrgruppen har strategifrågor och avstämning av planerade aktiviteter dryftats.

Finansiering

Pengar söktes till samordnarfunktionen både i form av Dagmarmedel genom Olof Englund, verksamhetschef Östersunds primärvård och från länsstyrelsen via Socialnämnden, Östersunds kommun. Båda ansökningarna beviljades och två samordnare anställdes.

Lokal

Sedan första praktiska försöken till en samverkan 1998 har lokalfrågan varit central. Avsaknaden av ändamålsenlig lokal har inneburit att de personer som funnits tillgängliga inte nyttjats fullt ut. Det har också inneburit svårigheter för samordnarna att finnas i verksamheten utan att "konkurrera" om lokalutrymme med bredden. Befintlig, med tillskott av intilliggande mindre lokal, byggs om under mars 2002. Även om lösningen ej är optimal ger den ökade förutsättningar för en breddad verksamhet.

Sekretess och dokumentation

Samverkan över myndighetsgränserna blir allt vanligare vilket aktualiserats nationellt (Samverkansutredningen, 2000:114). Likaså har frågan diskuterats mellan samordnarna och respektive verksamhetschefer. Kontakt har tagits både med socialstyrelsen Umeå och med Länsstyrelsen i Östersund. Frågan har fått sin lösning genom att använda samtycke från ungdomarna i möjligaste mån. Personal från kommunen gör kortare noteringar i egna blad som förvaras på um enligt överenskommelse med ungdomen. Detta för framtida statistik samt möjlighet för ordinarie personal att vid egen eller ungdomars förfrågan veta vad som finns planerat. Anställda inom landstinget följer patientjournalagen.

Nätverksträffar

Nätverket riktar sig till alla som arbetar med ungdomar i Östersund. Inbjudan till träffarna har gått ut brett inom landstinget, kommunen, kyrka och frivilliga organisationer. Träffarna startade redan under diskussionsstadiet och beslut togs av styrgruppen, om fortsatta nätverksträffar varje termin under projektiden.

VERKSAMHET vid mottagningen

Flera enheter beslutade avsätt personal inom befintlig budget att några timmar per vecka arbeta vid um. Nedanstående enheter har varit representerade.

Familjerätten har bidragit med manlig personal vid den redan etablerade killmottagnigen, i genomsnitt med 1 tim / vecka med start från februari -01.

Psykolog från **psykoterapienheten** har haft 2 tim / vecka från mars 2001.

Missbruksenheten, Blå dörren, startade i april med två personer 4 tim / vecka.

Barnpsykiatrin med en socionom och en psykolog om vardera två besökstimmar i veckan, har kommit in senare än övriga, oktober 2001.

Utåtriktad verksamhet

Under våren 2001 genomfördes cafékvällar med olika tema. Fyra gånger under mars och april diskuterade samordnare och en personal från **familjerätten** med ungdomar vad som händer när föräldrar skiljer sig, vad kan bli bra och vad är jobbigt. Under maj 2001 var temat ekonomi, flytta hemifrån, arbetslöshet mm. Personal från **Social-**

förvaltningen, vuxenhetens ungdomsgrupp har tillsammans med samordnare varit ansvarig för de cafékvällarna.

Skolhälsovården har tillsammans med personal från um arbetat med riktade grupper till särskolan i syfte att utveckla bådass kompetens på området.

Riktad verksamhet på skolorna har bedrivits av **samordnarna**. Försök med tjejgrupp vid Palmcrantsskolans Individuella program lades ned efter tre träffar då behovet, i denna grupp, mer upplevdes som de vuxnas än elevernas. Gruppledare från var personal från **vuxenhetens ungdomsgrupp och Blå Dörren**.

GEMENSAMMA AKTIVITETER

I december 2000 gjorde samordnarna tillsammans med um´s personal **studiebesök** i Stockholmsregionen. Tre mottagningar med olika inriktningar, personal grupperingar, och huvudmän besöktes i syfte att ta del av idéer och erfarenheter.

Handledningsträffar med Mats Herlin som handledare. Träffarna, som varit två gånger hösten 2001. Två är planerade våren 2002. Träffarna har mer struktur av utbildning och värdegrundsdiskussioner än av ärendehandledning.

Efter gemensamma diskussioner beslutades att utrymme fanns till en träff per termin utöver de två planerade handledningstillfällena. Våren 2001 deltog så gott som samtliga 15 personer vid tvådagars internat. Övriga har varit hel eller halvdagar.

Samverkan

Vi upplevde att en liten grupp ungdomar, flera av dem vid gymnasiets individuella program (iv,) föder oro hos vuxna vid flera olika enheter. Samverkan av insatserna skulle därför, både för ungdomarna och organisationen, vara av stort värde. Under hösten 2001 genomfördes en serie föreläsningar om fem miniseminarier där deltagarna (**lärare** vid iv, um´s baspersonal samt "bredden") delvis användes som föreläsare. Förutom dessa deltog i viss mån olika enheter vid socialförvaltningen, däribland **fältarbetsgruppen**. Träffarna har byggt mycket på dialog och syftat till att lägga en värdegrund samt att nätverk vidmakthålls och bildas.

UTVÄRDERING

Metodiska svårigheter och den korta tid det funnits en "breddad" verksamhet vid ungdomsmottagningen gör det svårt att utvärdera tiden före och efter ur ungdomars perspektiv. Sedan tidigare fanns en undersökning planerad av Norrlandstingens Samverkansnämnd, i syfte att få en bild av ungdomars behov och i vilken grad um´s verksamhet och resurser motsvarar detta. I januari 2001 gjordes en totalundersökning av ungdomar födda 1983 i Östersunds kommun. Av dessa har nästan 80 % av flickorna och 60 % av pojkarna har under de senaste tre månaderna upplevt regelbunden stress. Var 3:e flicka och var 5:e pojke har upplevt oro för nära anhörig. Ungdomar som lever riskfyllt gör det på alla plan, både vad gäller droger,

sexualitet och olyckor. Att erbjuda dessa ungdomar stöd i ett tidigt skede och förhindra ohälsa är av stort värde för alla inblandade instanser.

Baspersonalen har känt att det kan vara svårt att veta vad / vilka man bokar till bredden. Viss oro fanns initialt hur det skulle påverka arbetsinnehåll och klimat med så många människor i lokalen. Vissa praktiska svårigheter har förekommit med nycklar, scheman mm. Erfarenheterna är dock till största delen positiva däribland nämns erfarenhetsutbytet.

De som arbetat vid um och är anställda i andra verksamheter och har känt sig välkomna och att praktiska arrangemang och introduktion fungerat bra. Dock kan man känna sig osäker i sin roll och funktion vid um. Man inser att etablering i ny roll och lokaler tar tid, både att bygga upp ett samarbete mellan olika kulturer samt att marknadsföra sig själva till ungdomarna. Samtliga påtalar den absoluta nödvändigheten av att det finns någon administrativ person som samordnar personal och aktiviteter.

Erfarenheter

Sexualitet och samlevnad är en viktig del i ungdomars liv. Ungdomsmottagningarna är unika i sitt arbete med det. Tidigare nämnda undersökning pekar på att ungdomar i första hand söker sig eller skulle tänka sig söka för frågor av medicinsk karaktär. Hur får man ungdomarna se um **även** som ett "pratställe"? För minskad sårbarhet och belastning är det önskvärt att ungdomar själva ser möjligheten att direkt söka psykosocial kompetens. En förändrad struktur i kärnan från 0,5 till 1,0 socionomtjänst kan bidra till ökad utåtriktad verksamheten, ökade psykosociala insatserna och på sikt även bilden av um.

Mottagningen har i dag många deltid. Detta i kombination med många personer från andra enheter med några timmar vid u m försvårar kunskapen om varandras kompetens och utvecklandet av samarbete. Framförallt är det svårt genomföra en breddad verksamhet.

Ändamålsenliga lokaler behövs för en utvidgad verksamhet för att undvika friktioner och störningar. Eftersom det inte är vare sig ekonomiskt försvarbart eller praktiskt möjligt att all bas- och breddpersonal, i nuvarande utformning, finns på plats vid um samtidigt är behovet av träffar stort samtidigt som det kräver mycket organisation.

De erfarenheter vi har är att de gemensamma träffarna varit av stor betydelse. Avsatta gemensamma medel är en förutsättning för att praktisk genomföra aktiviteter. Det är även av stor vikt att varje enskild känner stöd från den egna organisationen och att Brum prioriteras även när arbetsbördan förändras.

De cafékvällarna som handlat om ekonomiskt stöd med IFO, vuxenenhetens ungdomsgrupp, lockade inte någon besökare. De som arbetar vid IFO ser att ungdomar som söker ekonomiskt bistånd även har andra behov, men ser ungdomarna att man kan söka hjälp för olika behov på ungdomsmottagningen?

Personal från BUP och psykoterapienhet har varit bokade i hög utsträckning. Dock har personal från missbruksenheten tagits mindre i anspråk. Det har även varit svårt få unga män att söka samtalskontakt vid killmottagningen. Erfarenhet från annan verksamhet är att det tar mer än ett år innan en verksamhet är känd och etablerad. De utökade psykosociala resurserna är förhållandevis små vilket inneburit försiktighet i marknadsföringen, samtidigt som den behövts. Studiebesök är en bra form av marknadsföring, dock har "breddens" begränsade avsatta tid gjort det svårt att organisera detta.

Behovet av framtida personalhandledning bedöms vara av stor vikt då det krävs mycket av personalen att inlemma nya kulturer och "slipa sig mot varandra".

Kan man av ovanstående dra slutsatsen att u m inte är en fråga för Östersunds kommun då det i huvudsak är socialtjänstens personal som inte fullt ut tagits i anspråk? Det finns ingen anledning tro att ungdomar i Östersund med omnejd skulle skilja sig från ungdomar i andra delar av Sverige där det finns fungerande samarbete mellan personal anställda inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det är snarare en kulturfråga. Samtalskontakter med killar förekommer i varierande grad, dock finns erfarenheter att killar vill samtala, bara man hittar rätt former. Andelen dödsfall, både till följd av olycksfall och självmord, hos unga män har de senaste 5 åren ökat vilket gör att frågan känns angelägen.

Att vara två samordnare med erfarenheter från olika organisationskulturer och kunskapsområden har varit givande. Möjligheter till diskussioner och olika angreppsvinklar på problem och uppgifter har varit ovärderliga.

FRAMTIDEN

Projektet måste implementeras i ordinarie verksamhet så att de personer som finns på mottagningen vid behov ges förutsättningar att fortsätta. Det måste finnas en strategi för hur man går vidare utan projektpengar. Om detta inte är möjligt, vilka lösningar finns att tillgå och vilka förutsättningar ger det en breddad verksamhet vid ungdomsmottagningen?

På sikt måste politiska beslut fattas för um´s verksamhet. Det måste klargöras vilka huvudmän som har ett intresse av och därmed ansvar för utökad verksamhet och kompetens. Det behövs en egen budget med fasta resurser, både hel och deltid, så att verksamheten till gangn för ungdomarna, utvecklas i nära samförstånd mellan medicinska och psykosociala kompetenser.

Östersund den

Dan Osterling
Socialchef,
Östersunds Kommun

Lillemor Landsten
Projektsamordnare